

УДК:373.5

UDC: 373.5

DOI: 10.31475/ped.dys.2019.26.02

НІНА НІКОЛЬСЬКА,

кандидат педагогічних наук,

старший науковий співробітник

(Україна, Київ, Інститут педагогіки НАПН України,

вул. Січових Стрільців, 52-А)

NINA NIKOLSKA,

candidate of pedagogical sciences,

senior research fellow

(Ukraine, Kyiv, Institute of Pedagogics of National

Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine,

Sichovykh Striltsiv street, 52-A)

ORCID: 0000-0003-3393-3248

Білінгвальна освіта школярів як предмет дослідження вітчизняних учених

Bilingual Education of Schoolchildren as a Subject of Research of Native Scientists

У статті автором розглянуто зміст термінів «білінгвальне навчання» та «білінгвальна освіта». Автор стверджує, що у педагогічних джерелах досить часто поряд вживають ці два поняття. Здійснено аналіз цих двох напрямів та їх основних ознак, автор вважає за необхідне розмежувати ці два поняття: Білінгвальна освіта (bilingual, bicultural education – бікультурна освіта) – це процес, реалізація якого відбувається на основі використання двох програм з метою опанування змісту предметів, що включають у себе культури, від яких ці дві мови походять. Білінгвальне навчання (bilingual instruction) – процес, за якого навчальні програми або підходи сконструйовані для спрощення навчання для неангломовних учнів у початковій та середній школах, навчаючи їх рідною мовою та англійською. Білінгвальне (двомовне) навчання є засобом здобуття освіти з використанням двох мов як засобів навчання, у процесі якого відбувається формування особистості, відкритої до взаємодії з оточуючим світом.

Ключові слова: *білінгвальна освіта, білінгвальне навчання, предметна компетентність, мовна компетентність, навчальні програми, іншомовна культура.*

In this article the author analyzed the content of the terms «bilingual education» and «bilingual instruction». The author claims that in pedagogical sources quite often these two concepts are used. The analysis of these two areas and their main features is carried out, the author considers it necessary to distinguish between these two concepts: bilingual education (bilingual, bicultural education) is a process, the realization of which is based on the use of two programs with the aim of mastering subjects that include cultures, from which these two languages occur. Bilingual instruction is a process in which curricula or approaches are designed to facilitate learning for non-English speakers in primary and secondary schools by teaching their native language and English. Bilingual education is a means of obtaining education using two languages as a means of teaching, in the process of which the person formation open to interaction with the outside world takes place. Since in the bilingual education non-native or foreign language process is viewed not only as a means of everyday communication, but also as the world knowledge instrument of special knowledge, as a result pupils achieve the linguistic and subject competence high integrative level. Teaching using two languages is quite common in European countries. As a rule, such training does not require artificial encouragement, since it helps to broaden the students' general outlook by getting acquainted with the foreign culture peculiarities, creating a tolerant attitude to the views, cultural characteristics of another culture representative, related to national specifics. This process stimulates the need for further self-education and self-development, is a necessary condition for professional work in the modern world.

Key words: *bilingual education, bilingual instruction, subject competence, language competence, educational programs, foreign culture.*

Вступ / Introduction. *У сучасному світі суспільство не може функціонувати без висококваліфікованих спеціалістів, тому сучасна освіта у всіх країнах світу має важливе значення. Освіта є базою для підняття економічного рівня країни, впливу на культуру та самопізнання народу. Важливою складовою освіти є вивчення іноземних мов.*

За статистичними даними Євросоюзу (2016) у наші дні приблизно 70 % населення Європи певною мірою володіють двома та більше мовами. Сьогодні європейська освітня галузь розвивається в напрямі, результатом якого має стати формування громадянина – не пасивного спостерігача, а енергійного творця життєвих цінностей. Процес диверсифікації навчання

іноземних мов, що активно відбувається з кінця ХХ ст., значно розширив та урізноманітнив погляди та підходи до їх вивчення. Отже, розвиток теорії і практики двомовного навчання відкриває шлях до активного інноваційного пошуку в цьому напрямі.

Аналіз педагогічної літератури, а саме досліджень І. Білецької, Т. Боднарчук, Т. Бурда, О. Дем'яненко, О. Кузнецової, О. Мілютіної, О. Першукової, Л. Товчигречки, свідчить про те, що білінгвальна освіта знаходиться в центрі уваги багатьох науковців. Фахівці вважають, що цей вид шкільництва є досить успішним, що зумовлює необхідність його подальшого вивчення і всебічного аналізу для визначення шляхів використання позитивного досвіду для реформування середньої школи в Україні.

Мета та завдання / Aims and Tasks. Метою статті є розгляд аналізу білінгвальної освіти школярів та уточненні поняття білінгвальна освіта. Відповідно до мети визначено основні *завдання*: вивчення явища білінгвальна освіта передбачає проведення теоретичного аналізу педагогічного вітчизняного досвіду; здійснити сутнісну характеристику базових понять у контексті досліджуваної проблеми.

Методи / Methods. Для розв'язання окреслених завдань та досягнення мети використано такі методи – аналіз, синтез, порівняння, узагальнення (для вивчення та узагальнення наукової літератури з конкретно-наукової методології проблеми, проведення категоріального аналізу базових понять та окреслення взаємозв'язку між ними).

Результати / Results. Розмаїття – це основа культурного багатства Європи. Воно є загальноєвропейською спадщиною і підґрунтям об'єднання Європи, адже Культурна програма Ради Європи покликана сприяти:

- усвідомленню і розвитку багатогранної європейської культурної спадщини;
- пошуку відповідей на проблемні питання, що постають сьогодні перед європейським суспільством, як то глобалізація та її вплив на культурну політику держав членів Ради Європи.

Знайти шляхи вирішення цих завдань у мозаїчному європейському соціумі покликана полікультурна (багатокультурна) освіта. Важливою соціально-політичною детермінантою полікультурної освіти є інтенсивний розвиток інтеграційних процесів як важлива складова сучасного світу, а також прагнення країн інтегруватися у світовий та європейський соціально-культурний простір, зберігаючи при цьому національну неповторність (Common European Framework of Reference...).

Тому сьогодні полікультурне виховання та навчання проголошено офіційним курсом Європейського Союзу (програма «Освіта і Навчання 2020» – «Education and Training 2020»). Його важливою передумовою в країнах Європи є становлення та розвиток громадянського демократичного суспільства, що передбачає відкритість до інших країн, народів та культур, виховання в дусі миру і взаєморозуміння та заперечення проявів шовінізму, расизму, етнічного егоїзму. Інтеграційні процеси сприяють перетворенню Європи в багатомовний простір, у якому всі національні мови мають рівні права. Адже з відкриттям кордонів між країнами Європи посилюється мобільність людей, встановлюються та виходять на новий рівень існуючі раніше контакти як усередині країни, так і з зарубіжними друзями та партнерами. Ці процеси значно посилюють вмотивованість європейців до опанування іноземних мов: англійської, іспанської, італійської, німецької, французької. Тому важливою частиною полікультурної освіти сьогодні фахівці вважають процес набуття іншомовної комунікативної компетенції шляхом використання двомовних освітніх програм з різних предметів, які на міждисциплінарній основі забезпечують досягнення учнями синтезу мовної, предметної та міжкультурної компетентності.

Проаналізувавши дослідження сучасних вітчизняних лінгвістів і компаративістів щодо поняття білінгвізм та білінгвальна освіта, у своїх працях розглядали мовну та полікультурну освіту, а також явища білінгвізму та білінгвальної освіти у країнах зарубіжжя.

У кандидатській дисертації «Мовна поведінка особистості в умовах українсько-російського білінгвізму» (2001 р.) Т. Бурда дослідила теоретичні засади розуміння проблеми білінгвізму; деталізувала психологічні, соціологічні, лінгвістичні аспекти білінгвізму; розглянула процес формування особистості у двомовному соціумі, зокрема в українсько-російському. Науковець стверджує, що термін «білінгвізм» має охоплювати різні рівні володіння мовами, які реалізуються мовцями у пасивній чи активній практиці спілкування, і виокремлює два типи білінгвізму: монокультурний та бікультурний білінгвізм (Бурда Т., 2001).

У докторській дисертації О. Кузнецової «Розвиток мовної освіти у середніх і вищих навчальних закладах Великої Британії другої половини ХХ століття» (2002 р.) проаналізовано політичні, соціально-економічні та організаційно-педагогічні передумови становлення і розвитку мовної освіти у Великій Британії; науково обґрунтовано етапи й особливості розвитку теорії та практики мовної освіти; досліджено еволюцію теоретичних підходів до мовної освіти та розкрито психолого-педагогічні, методичні теорії вивчення мов у Великій Британії. Автор вказала на тенденції

розвитку мовної освіти у середніх і вищих навчальних закладах Великої Британії у другій половині ХХ ст. (Кузнецова О., 2002).

Ситуацію багатомовності та її теоретико-методологічні засади розглядала у кандидатській роботі «Формування слухо-вимовних навичок у шестилітніх учнів у ситуації багатомовності» (2004 р.) О. Дем'яненко. У дослідженні звернено увагу на класифікації білінгвізму, а також докладно проаналізовано основні аспекти двомовності й багатомовності: лінгвістичний, психологічний і педагогічний. Розкрито поняття багатомовності, яке розглядає реальну ситуацію здійснення мовленнєвого акту в умовах паралельного ситуативного користування декількома мовами як під час навчально-мовленнєвої діяльності, так і нестимульованого мовленнєвого спілкування (Дем'яненко О., 2004).

Специфіку культурно-освітнього середовища в умовах багатомовності досліджувала у кандидатській дисертації «Професійно-речева підготовка педагога нефілолога в умовах полязиччя» (2007 р.) М. Вахницька. У кандидатській дисертації «Комунікативні девіації в умовах українсько-російського білінгвізму» (2007 р.) О. Руда дослідила явище білінгвізму та мовну особистість білінгва; розкрила поняття «вища» компетенція білінгва та її роль в успішності комунікації (Руда О., 2007).

У кандидатській дисертації «Полікультурна освіта учнів середньої загальноосвітньої школи у Великій Британії (2008 р.) О. Мілютіна з'ясувала світові та європейські тенденції розвитку полікультурної освіти молоді шкільного віку; розкрила соціальні й педагогічні умови розвитку полікультурної освіти учнів у школах Великої Британії; проаналізувала зміст полікультурної освіти школярів як складової Національного курикулуму Великої Британії; визначила форми і методи полікультурної освіти учнів у школах Великої Британії (Мілютіна О., 2008).

У кандидатській дисертації «Дидактичні основи мовної підготовки учнів у початкових школах Великої Британії в другій половині ХХ ст. – початок ХХІ ст.» (2010 р.) Л. Заблоцька вивчила соціокультурні передумови становлення і розвитку початкової освіти у Великій Британії досліджуваного періоду; проаналізувала нормативно-правове забезпечення мовної політики у початкових школах Великої Британії, а також розкрила зміст, форми та методи навчання дисциплін мовного циклу в початкових школах Великої Британії; схарактеризувала шляхи здійснення підготовки учителів до роботи у початкових школах Великої Британії (Заблоцька Л., 2010).

У дисертаційному дослідженні «Сучасні тенденції розвитку шкільної іншомовної освіти в країнах-членах Ради Європи (порівняльний аналіз)» (2011 р.) М. Тадеєва розкриває концептуальні засади шкільної іншомовної освіти в епоху глобалізаційних та інтеграційних процесів, що відбуваються у сучасному суспільстві; механізми формування мовної політики інституціями Ради Європи, лінгвопсихологічні, соціокультурні, методичні концепції шкільної іншомовної освіти та історичні підходи до вивчення іноземних мов; надає порівняльний аналіз розвитку національних систем шкільної іншомовної освіти в країнах-членах Ради Європи під впливом Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти. Науковець зазначає, що поняття «білінгвальна освіта» включає процес навчання учнів, які вивчають мову більшості у своїй країні або регіоні, одночасно опановуючи декілька немовних дисциплін іноземною або нерідною для них мовою.

У кандидатській дисертації «Розвиток білінгвальної освіти в Австрії (1945–2010 рр.)» (2012 р.) Т. Боднарчук проаналізувала теоретичні засади явищ білінгвізму та білінгвальної освіти; конкретизувала її моделі та напрямки розвитку. Науковець вивчила досвід функціонування білінгвальної освіти у Австрії; виявила основні чинники та етапи її розвитку (кінець 40-х – початок 80-х рр. ХХ ст.); узагальнила і систематизувала розвиток білінгвальної освіти Австрії на рубежі ХХ – ХХІ ст. (Боднарчук Т., 2012).

У кандидатській дисертації «Двомовна освіта в університетах США (кінець ХХ – початок ХХІ століття)» (2012 р.) Л. Товчигречка охарактеризувала стан розроблення проблеми двомовної освіти в університетах США та понятійно-термінологічний апарат дослідження; визначила передумови становлення, основні чинники розвитку двомовної освіти та етапи мовної політики у США, а також обґрунтувала змістові засади й окреслила форми та методи організації двомовної освіти в університетах США. Науковець зазначила, що двомовне навчання є засобом здобуття двомовної освіти та процесом формування особистості, відкритої до взаємодії з оточуючим світом (Товчигречка Л., 2012).

У докторській дисертації «Іншомовна освіта у середніх навчальних закладах США: полікультурний контекст» (2013 р.) І. Білецька розкрила історію становлення та розвитку іншомовної освіти у Сполучених Штатах Америки; обґрунтувала полікультурні засади теорії та практики навчання іноземних мов у середніх закладах освіти; здійснила аналіз концепцій, теорій, моделей, національних стандартів, методів навчання іноземних мов; запропонувала шляхи

використання американського досвіду у вітчизняній практиці іншомовної освіти (Білецька І., 2013).

Отже, проаналізовані нами дослідження демонструють актуальність проблеми мовної освіти, і зокрема шкільної білінгвальної освіти на сучасному етапі розвитку Європейського освітнього простору. Білінгвальна освіта залишається найважливішою частиною програми Ради Європи «Громадянство та вивчення мов у Європі» (Citizenship and Language learning in Europe) (2006 р.) (Common European Framework of Reference...,).

Узагальнюючи, зазначимо, що білінгвальна освіта в Європі та світі сьогодні розвивається на тлі критики традиційних методів вивчення іноземної мови, які повною мірою не задовольняють запити сучасного суспільства, оскільки не забезпечують повноцінної підготовки учнів до майбутньої професійної діяльності, не використовують можливостей міжпредметних зв'язків. Навчання з використанням двох мов як засобів здобуття освіти в основі своїй має двомовні освітні програми з різних навчальних дисциплін, які фактично являють собою альтернативний шлях засвоєння предметного змісту навчальних дисциплін засобами рідної та іноземної мов, спрямовані на досягнення учнями синтезу мовної, предметної та міжкультурної компетенції. Отже, з точки зору реалізації ідей плюралізму та полікультурного виховання, двомовна освіта у країнах Європи найбільш повно виправдовує сподівання. Її мета – інтеграція у сучасний європейський та світовий простір, міжкультурна комунікація і полікультурне виховання.

Виходячи з цього, з'ясуємо зміст терміна «білінгвальна освіта». У педагогічних джерелах досить часто поряд вживають терміни «білінгвальне навчання» та «білінгвальна освіта», традиційно розглядаючи освіту як процес. Ми вважаємо за необхідне розмежувати ці два поняття: Білінгвальна освіта (bilingual, bicultural education – бікультурна освіта) – це процес, реалізація якого відбувається на основі використання двох програм з метою опанування змісту предметів, що включають у себе культури, від яких ці дві мови походять (Harlow G., 2012). Білінгвальне навчання (bilingual instruction) – процес, за якого навчальні програми або підходи сконструйовані для спрощення навчання для неангломовних учнів у початковій та середній школах, навчаючи їх рідною мовою та англійською (Harlow G., 2012). Білінгвальне (двомовне) навчання є засобом здобуття освіти з використанням двох мов як засобів навчання, у процесі якого відбувається формування особистості, відкритої до взаємодії з оточуючим світом. Застосовані для цього мови є: одна – рідною для учня (mother tongue), а інша – може бути другою рідною, якщо учень є представником природної (побутової) двомовності; або чужою мовою (нерідною, іноземною). Мови можуть мати у суспільстві різний статус, як то: державна, офіційна іноземна, мова національної меншини чи регіональна мова. Оскільки у процесі білінгвального навчання нерідну або іноземну мову розглядають не лише як засіб повсякденної комунікації, але і як інструмент пізнання світу спеціальних знань, то у результаті учні досягають високого інтегративного рівня мовної та предметної компетентності. Навчання з використанням двох мов є досить поширеним у країнах Європи. Як правило, таке навчання не потребує штучного заохочення, оскільки сприяє розширенню загальноосвітнього кругозору учнів через ознайомлення з особливостями іншомовної культури, формуванню у них толерантного ставлення до поглядів, культурних особливостей представників іншої культури, пов'язаних із національною специфікою. Цей процес стимулює необхідність подальшої самоосвіти та саморозвитку, що є необхідною умовою професійної діяльності у сучасному світі.

У вітчизняній педагогічній науці термін «білінгвальна освіта» характеризується науковцем Т. Боднарчук як освіта, що є свого роду елементом підготовки дитини до життя у сучасному мультикультурному суспільстві, але при цьому рідне середовище дитини не лише не нівелюється, а, навпаки, підкреслюється і розвивається за рахунок порівняння та збагачення із середовищем другої мови (Боднарчук Т., 2012). Інший фахівець Л. Товчигречка зазначає, що двомовне навчання є засобом здобуття двомовної освіти та процесом формування особистості, відкритої до взаємодії з оточуючим світом (Товчигречка Л., 2012).

Дослідник О. Першукова стверджує, що білінгвальна освіта є одним з видів багатомовної освіти, що характеризується як процес навчання більше ніж двох мов з метою формування в учнів багатомовності, включаючи грамотність письма. Вчений-компаративіст І. Білецька характеризує полікультурну освіту як складне, багатоаспектне поняття, яке поєднує різноманітні підходи до вирішення проблем, пов'язаних з культурною неоднорідністю (Білецька І., 2013). Найбільш вузьке визначення білінгвізму знаходимо у лінгвістичному словнику О. Ахманової, де його трактують як «однаково досконале володіння двома мовами». Автор пропонує вживати цей термін як синонім до терміна «двомовність».

Обговорення / Discussion. Узагальнюючи викладений матеріал, зазначимо, що питання шкільної білінгвальної освіти є предметом дослідження як вітчизняних, так і зарубіжних учених, що зумовлено необхідністю формування нового багатомовного соціокультурного багатомовного

простору. Теоретичними доробками науковців є визначення сутнісних характеристик шкільної білінгвальної освіти, до яких належать мовне чергування, мовна підтримка, мовний розвиток, культурна асиміляція, соціальне об'єднання, міжпредметні зв'язки тощо.

Висновки / Conclusions. Проведене дослідження дало змогу уточнити поняття білінгвальної освіти, яку розглядаємо як цілеспрямований процес викладання змісту предметів двома мовами, рідною і другою мовою з однаковою кількістю годин кожної з мов, для досягнення вищого успіху в здобутті учнями базових знань та всебічного розвитку особистості.

Список використаних джерел і літератури / References:

- 1.Боднарчук, Т. В. (2012) *Розвиток білінгвальної освіти в Австрії (1945–2010)* (Дис. канд. пед. Наук) Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Львів. / Bodnarchuk, T.V. (2012) *Rozvytok bilinhvalnoi osvity v Avstrii [Development of Bilingual Education in Austria]* Candidate's thesis. Lviv [in Ukrainian]
- 2.Білецька, І. О. (2013) *Іношомовна освіта у середніх навчальних закладах США: полікультурний контекст*. Умань. / Biletska, I. O. (2013) *Inshomovna osvita u serednikh navchalnykh zakladakh SShA: polikulturnyi kontekst [Foreign Language Education in US Secondary Schools: Multicultural Context]* Candidate's thesis. Uman [in Ukrainian]
- 3.Бурда, Т. М. *Мовна поведінка особистості в умовах українсько-російського білінгвізму* (Дис. канд. філол. наук) Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ. / Burda, T.M. (2001) *Movna povedinka osobystosti v umovakh ukrainsko-rosiiskoho bilinhvizmu [The Linguistic Behavior of a Person in the Conditions of Ukrainian-Russian Bilingualism]* Candidate's thesis. Kyiv [in Ukrainian]
- 4.Мілютіна, О. К. (2008) *Полікультурна освіта школярів у Великій Британії* Житомир : вид-во ЖДУ ім. І. Франка. / Miliutina, O. K. (2008) *Polikulturna osvita shkoliariv u Velykii Brytanii [Polycultural Education for Schoolchildren in the UK]* [Monograph] Zhytomyr [in Ukrainian]
- 5.Руда, О. Г. (2007) *Комунікативні девіації в умовах українсько-російського білінгвізму* (Дис. канд. пед. наук) Нац. Акад. Інститут української мови. Київ. / Ruda, O. H. (2007) *Komunikatyvni deviatcii v umovakh ukrainsko-rosiiskoho bilinhvizmu [Communicative Deviations in the Conditions of Ukrainian-Russian Bilingualism]* Candidate's thesis. Kyiv [in Ukrainian]
- 6.Дем'яненко, О. Є. (2004) *Формування слуховимовних навичок у шестилітніх учнів у ситуації багатомовності* (Дис. канд. пед. наук): Запоріж. обл. ін-т післядиплом. пед. Освіти. Запоріжжя. / Demianenko, O.Ye. (2004) *Formuvannia slukho-vymovnykh navychok u shestylitnikh uchniv u sytuatsii bahatomovnosti [Formation of the Spoken-Language Skills in Six-Year-Old Students in a Multilingual Situation]* Candidate's thesis. Zaporizhzhia [in Ukrainian]
- 7.Заблоцька, Л. М. (2010) *Дидактичні основи мовної підготовки учнів у початкових школах Великої Британії в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.* (Дис. канд. пед. Наук) Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника. Івано-Франківськ. / Zablotska, L.M. (2010) *Dydaktychni osnovy movnoi pidhotovky uchniv u pochatkovykh skolakh Velykoi Brytanii v gruhii polovyni ХХ – na pochatku ХХІ st. [Didactic Basis for Language Teaching in Elementary Schools in the UK in the Second Half of the Twentieth Century - Early Twenty-First Century]* Candidate's thesis. Ivano-Frankivsk [in Ukrainian]
- 8.Кузнецова, О. Ю. (2003) *Розвиток мовної освіти у середніх і навчальних закладах Великої Британії другої половини ХХ ст.* (Дис. д-ра пед. наук) Харків. держ. пед. ун-т ім. Г.С.Сковороди. Харків. / Kuznetsova, O. Yu. (2002) *Rozvytok movnoi osvity u serednikh I navchalnykh zakladakh Velykoi Brytanii druhoi polovyny ХХst.[Development of Linguistic Education in Secondary and Educational Institutions of the UK in the Second Half of the Twentieth Century.]* Doctor's thesis Kharkiv [in Ukrainian]
- 9.Товчигречка, Л. В. (2012) *Двомовна освіта в університетах США (кінець ХХ – початок ХХІ ст.)* (Дис. канд. пед. наук). Сум. держ. пед. ун-т ім. А. С.Макаренка. Суми. / Tovchyhrechka, L.V. (2012) *Dvumovna osvita v universytetakh SSHA (kinets ХХ pochatok ХХІ st.) [Bilingual Education at US Universities (End of the ХХ - Early ХХІ Century)]* Candidate's thesis Sumy [in Ukrainian]
10. *Commission of the European Communities. Citizenship and Language Learning in Europe.* Brussels, 2006. 24 p. Retrieved from <https://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2005:0596:FIN:EN:PDF> (last accessed 11.06.2016) [in English]
11. *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment: Language Policy Unit.* Strasbourg. 273 p. Retrieved from <https://rm.coe.int/16802fc1bf> (last accessed 15.06.2015) [in English]
12. Harlow, G. U. (2008) *Bilingual Education for Minorities Encyclopedia of Language and Education.* 2nd Ed. New York. (Vol. 3) Springer. [in English]

Дата надходження статті: «07» лютого 2019 р.
Стаття прийнята до друку: «05» березня 2019 р.

Нікольська Ніна – старший науковий співробітник Інституту педагогіки Національної академії педагогічних наук України, кандидат педагогічних наук

Nikolska Nina – senior research fellow of Institute of Pedagogics of National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, candidate of pedagogical sciences

Цитуйте цю статтю як:

Нікольська, Н. (2019). Білінгвальна освіта школярів як предмет дослідження вітчизняних учених. *Педагогічний дискурс*, 26, 14–18.

Cite this article as:

Nikolska, N. (2019). Bilingual Education of Schoolchildren as a Subject of Research of Native Scientists. *Pedagogical Discourse*, 26, 14–18.